



• [English](#)

**Kunstbeeld**

vrijdag 7 november 2014

Waarom ik kunst maak...



**The Unwritten @ Marres**

**Beeldverslag**



donderdag 6 november 2014

**Maastricht** | Door een wirwar van straatjes vind ik mijn weg in het pitoreske **Maastricht**. De **Maas** stroomt onder stenen bruggen door, en kijkend richting de heuvels stromen herinneringen terug van zomerlange fietsvakanties, onbekende steden en duizend-en-een nieuwe indrukken. Ik kan me zo voorstellen dat in de loop van de geschiedenis indrukwekkende schepen met tal van mensen voorbij voeren. Heen en weer slingerend tussen het heden, verleden en mijn herinneringen vind ik de plek waar kunstenaars aan de hand van deze thema's hun werken tonen.

### **Marres**

Vriendelijk word ik welkom geheten in het witte huis aan de Capucijnenstraat. Een medewerker vertelt me dat het huis zijn naam dankt aan de brouwersfamilie die het ooit bewoonde. Marres werd opgericht in 1998 en is een huis voor hedendaagse cultuur met een rijk programma van tentoonstellingen, lezingen en performances. Met directeur **Valentijn Byvanck** aan het roer wil **Marres** de bezoekers iets over de geschiedenis vertellen, en nog meer: de bezoekers zich laten afvragen hoe zij er tegenover staan.

### **The Unwritten**

De tentoonstelling slingert (net als mijn verhaal zometeen) alle kanten op: van het koloniale verleden van **Colombia** tot de rellen in het centrum van **Londen**. Het laat zien hoe ons geheugen werkt, vervormt en hoe het ons misleidt. Voor mijn ogen veranderen kleine kinderen in grote monsters (*Boys*), en stoffige secretaresses in glanzrijke godinnen (*Margret*). Kunstenaars schijnen hun licht op het soms donkere verleden en laten me nadenken over mijn positie in dit alles. Het is af en toe moeilijk om de rode draad te volgen omdat de perspectieven constant blijven draaien. Toch blijft de tentoonstelling boeien van de ontvangsthal beneden tot de nok van het dak.



*Re-trato*, 2004, Óscar Muñoz

De eerste ruimte toont een projectie waarin een portret getekend wordt. Er wordt getekend met water op een door zon verhitte steen, waardoor het gezicht steeds vervaagt als een droom bij het wakker worden. Het werk van **Óscar Muñoz** oogt misschien eenvoudig, maar vormt een krachtige metafoor voor het constant veranderende geheugen.



*Nefandus*, 2013, Carlos Motta

Terwijl er in een constant ritme gepeddeld wordt, klinkt een stem die even rustig voortkabbelt. Kijkend naar de schoonheid van de **Colombiaanse Caraïben** komen de teksten over de donkere invloed van het kolonialisme extra hard binnen. De overheersers legden het volk een Christelijke seksuele moraal op en veroordeelden sodomie. *Nefandus* zoekt naar de tijd daar voor, toen de rivier nog onbevaren was door de Spaanse overheersers. Het werk is hypnotiserend en schurend tegelijk, en doet je afvragen of het mogelijk is dit pijnlijke deel van de geschiedenis uit te wissen.



*Günter K., Margret, collectie van foto's, documenten en parafernalia, 1960-1970*

Dit vertrek voelt als een tijdscapsule: de bank, het behang en de lijsten aan de muur ademen allemaal de tijd van toen zakenman **Günter K.** en zijn secretaresse **Margret** een affaire hadden. In de kamer bevindt zich een verzameling foto's en objecten zoals een paarse bloem, een lege anticonceptiestrip en andere items die uit de koffer van de zakenman komen. Vanaf elke foto kijkt **Margret** me aan, ze fascineert en maakt me tegelijkertijd ongemakkelijk, alsof ze ieder moment naar binnen kan stappen terwijl je naar haar spullen kijkt. Leeft ze nog? En zou ze weten van het bestaan van deze verzameling? Het werk geeft niet alleen een kijkje in het leven van anderen, maar doet je ook afvragen hoeveel er van jezelf achter blijft voor anderen om naar te gluren.



*Precarious tasks # 8: Going home could not be daily routine, 2014 Koki Tanaka*

Lopend door een prachtige gang vind ik mijzelf naast tussen twee beeldschermen waarop twee vrouwen in tegengestelde richting in dezelfde stad lopen: **Londen**. Kunstenaar **Koki Tanaka** laat ze dezelfde weg lopen als ze deden tijdens de rellen van drie jaar geleden. In mijn herinnering flikkeren de nieuwsbeelden weer langs: plunderingen, vernielingen en totale chaos namen de stad over en ik kan me inbeelden hoe surrealistisch het moet zijn geweest om daar te lopen. Het gekozen perspectief doet me denken aan de film *Elephant* van **Gus van Sant** over de schietpartij op **Columbine**. Er schuilt geen dreiging in de kleurrijke beelden zelf, maar in het donkere verhaal erachter.



*Tibbet's Re-anactment* (fragment ABC News, oktober 1976), 2010, Gert Jan Kocken

Een eveneens donker verhaal speelt zich af in het trappenhuis naar de eerste verdieping. Daar prijkt de gigantische print van de atoombom die op **Hiroshima** werd geworpen. Eenmaal boven wordt er een video geprojecteerd waarop deze gebeurtenis wordt nagespeeld. Verbaasd kijk ik heen en weer naar beide voorstellingen en lees de informatie. In het vliegtuig is kolonel **Paul Tibbets** te zien, de man verantwoordelijk voor het besturen van het bewuste vliegtuig dat zoveel slachtoffers maakte. Hij werd thuis als held onthaald en werd zelfs ingehuurd om het tafereel na te spelen. Zijn handtekening staat op vele afbeeldingen, evenals die in het trappenhuis. Ik kijk nog een keer en wordt me pijnlijk bewust hoe geschiedenis kan veranderen. Welke personen zien we tegenwoordig als helden, die in de toekomst als schurken de geschiedenisboeken in gaan?



*Return to Adriaport, 2013, Adela Babanova*

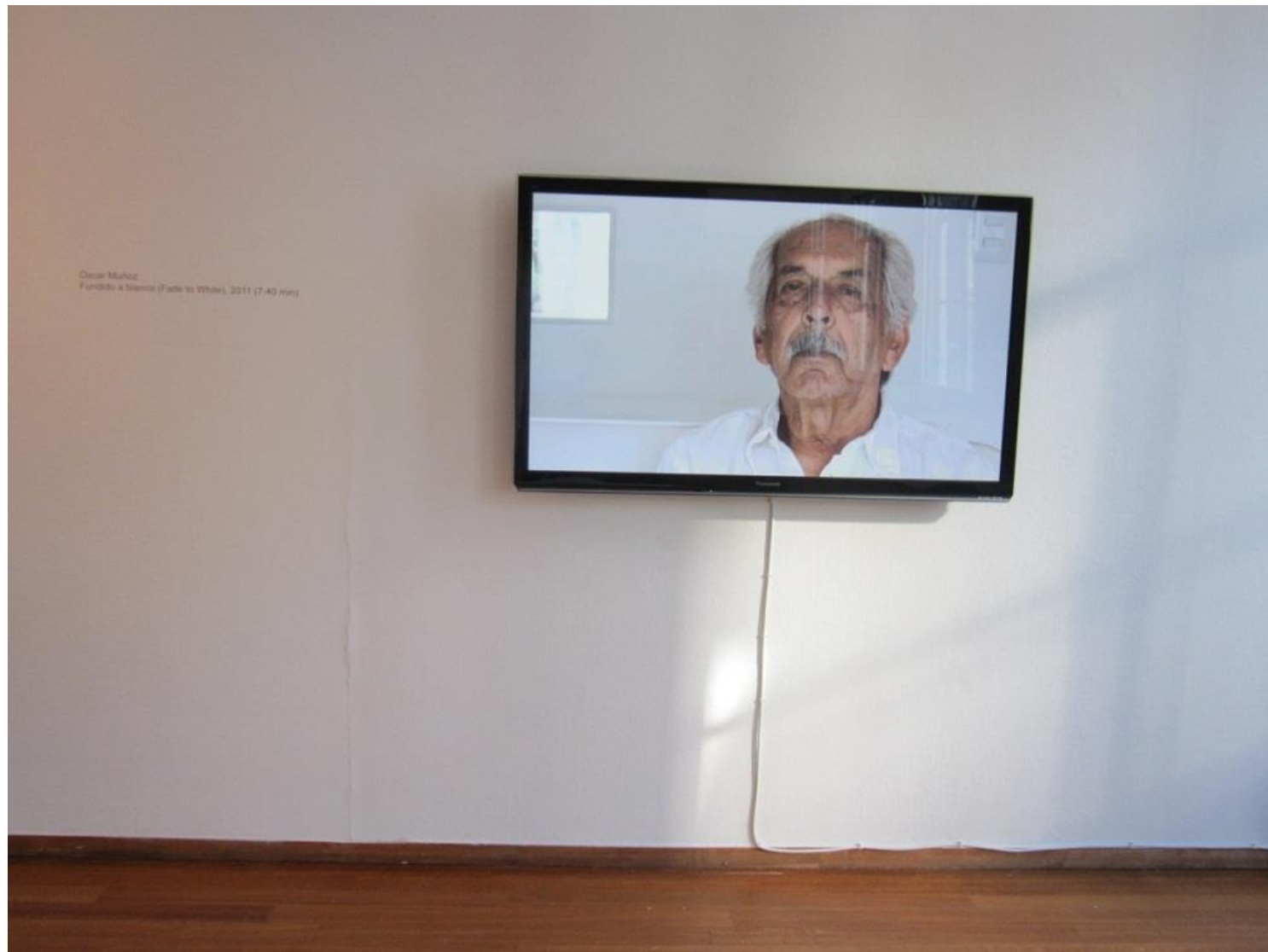
In een witte ruimte is een projectie te zien over een badplaats in voormalig **Tsjecho-Slowakije**. Ondanks het feit dat de badplaats er nooit gekomen is maakte de kunstenaar er een documentaire over alsof de plaats wel degelijk bestaan heeft. Waar **Adela Babanova** een absurde film maakt waar de geschiedenis een andere loop krijgt, kun je kijkend naar het werk **Annie Kevans** alleen maar wensen dat dat kon.





*Boys*, 2004, Annie Kevans

Met mijn voeten in twee zachte pantoffels (die moet ik aandoen voor ik de ruimte betreed, ik heb ze niet zelf meegenomen) sta ik oog in oog met de portretten van kindergezichten. Jongens van een jaar of acht kijken me onschuldig aan, en ondanks de zachte ondergrond onder mijn voeten voel ik het addertje zitten. Ik lees de bordjes en zie dat het de gezichten zijn van bijna dertig van de meest gevreesde dictators van de twintigste eeuw. De gezichten van **Jozef**, **Saddam** en **Adolf** veranderen stilletjes voor mijn ogen. Het werk ontroert, voelt wrang en doet me wensen dat er in de ruimte hiernaast een tijdmachine staat. (die staat er helaas niet)



*Fundido a blanco (Fade to White)*, 2011, Óscar Muñoz

Eenmaal uit de ruimte sta ik oog in oog met de vader van **Óscar Muñoz**. Waar beneden het portret constant veranderde, kijk ik nu onafgebroken naar het gezicht van zijn vader. Het werk voelt zo persoonlijk, zo intiem dat ik haast achterom wil kijken of daar niet Muñoz zelf staat terug te kijken. In de weerspiegeling is het portret van de moeder van de kunstenaar te zien en ook in de tentoonstellingsruimte zelf schijnt de zon op het werk, waardoor ik nog meer bij het werk betrokken word.

*In Place of Capital*, 2009, Zachary Formwalt

Onder het dak van Marres vind ik het werk van **Zachary Formwalt**. *In Place of Capital* gaat over de geïndustrialiseerde samenleving waarin geld de waarde bepaalt in plaats van arbeid. De beelden en de voice-over doen me denken aan een documentaire over een complottheorie, maar mijn hoofd voelt te vol om het nog op te nemen. Het zit bomvol met herinneringen, gewetensvragen, morele kwesties en alles wat ik net heb gezien. Ik vlucht het zonnige **Maastricht** in en voel me verwonderd en overdonderd tegelijk.

## **Vergeten**

Eenmaal in de trein bekijk ik het informatieboekje van **'The Unwritten'**. Tot mijn grote schrik zie ik dat ik één kunstenaar gemist heb. **Song Ta**. Ironisch gezien is het werk dat ik gemist heb *dq5* van een kunstenaar die zich een leven lang heeft moeten verstoppen. Als tweede geboren in een gezin in **China** werd hij niet erkend door zijn ouders. *In Names of my Papa and Mama* toont de verschillende namen die deze kunstenaar heeft gehad om zijn afkomst te verbergen voor de overheid. Ik schaam me dat ik van alle werken juist deze gemist heb, en vraag me tegelijkertijd af hoe toevallig zoiets is.

Eenmaal thuis schuiven de foto's die ik maakte over de herinneringen en word ik bewust van hoe ze transformeren. Dit effect doet me onwillekeurig denken aan het werk van **Óscar Muñoz** en ik neem me voor om niet te vergeten iedereen te zeggen dat ze naar deze tentoonstelling moeten gaan.

### **'The Unwritten'**

6 september - 23 november 2014

Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, Maastricht

[marres.org](http://marres.org)

Tekst en afbeeldingen: **Gerda van de Glind (stagiaire)**